

УДК 655.424

*Х. Р. Білограць**Українська академія друкарства***СУЧАСНІ МОЖЛИВОСТІ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ
ТА ЇХ ВПЛИВ НА СТУДЕНТСЬКУ ПРЕСУ**

Здійснено порівняльний аналіз друкованої та електронної преси. Описано можливості журналістської праці в сучасних технічних умовах, переваги та недоліки створення студентського електронного видання.

Інтернет, студентська журналістика, електронна газета

У нашу епоху — небувалого розвитку науково-технічного прогресу — науковці навипередки дивують цікавими новинками. За ці декілька десятків років стрімко розвинулися технічні галузі науки. Ще півстоліття тому Маршал Мак-Люен досліджував питання виникнення інформаційного середовища, його вплив на культуру. Цікаво, що саме він роздумував над версією «глобального села», писав, що «замість того, щоб перетворитися на Александрійську книгозбірню, світ став комп'ютером, електронним мозком, так само як це віщує не дуже глибока наукова фантастика» [5, с. 53]. Унаслідок цього «фізичний вплив людини, раніше обмежений відстанню в декілька миль, тепер тягнеться на сотні й тисячі миль. Навіть більше — завдяки позамірному біологічному ефекту, породженому відкриттям електромагнітних хвиль, кожний індивідум стає відтепер (мусить чи не мусить) водночас суцям на морі й суходолі, у кожному куточку планети» [5, с. 52]. Таким чином, Мак-Люен передбачив, що зростання потреби в отриманні та обміні інформацією на сучасному технічному рівні зумовить появу інформаційних комп'ютерних мереж.

Такі величезні зміни в науково-технічному процесі не могли жодним чином не вплинути на журналістику. Використання новітньої комп'ютерної техніки у редакційній діяльності та журналістській праці привело до революційних змін у житті соціальних людських спільнот та, зокрема, і в журналістиці. З'явилися «журналісти-одинаки» («фріленсери»), які почали працювати поза редакційними колективами [7].

Вітчизняна журналістика трохи забарилася у цьому процесі, а на Заході вже відмовилися від багатьох професій, які після комп'ютеризації стали зайвими. У 1990 році Біл Гейтс зазначав, що до 2000 року зникнуть усі друковані газети, але він помилився. Саме у 2000 році видавці газет отримали найбільші прибутки за всю історію газетярства.

Матіас Дофнер стверджує, що вірить у «закон Ріпла». І з ним важко не погодитися. Вольфгам Ріпл був шеф-редактором газети «Nürnberger Zeitung». У 1933 році опублікував дисертацію, сформулювавши в ній закон, який мав важливий вплив на подальшу історію масових комунікацій і звучав так: нові

види медіа не заміщують наявні медіа. Прогрес медіа є кумулятивним, а не замісним. Хоча постійно і виникають нові види медіа, проте наявні залишаються і надалі. Цей закон і досі не здобув заперечення. Книги так і не замінили усні розповіді історій. Газети не спроможні були замінити книжки; радіо не замістило газети; а телебачення не стало заміною радіо. Схоже, що й Інтернет не здатен буде замінити телебачення та друковані газети [3].

Отже, усі медіа існуватимуть окремо. Але між глобалізованою Інтернет-журналістикою та газетною журналістикою все ж існує відмінність. Вони виконують докорінно різні функції. Завдяки Інтернету ми отримуємо швидший доступ до інформації, яка нас цікавить. Якщо хочемо щось дізнатися про певну хворобу, то користуємось Інтернетом. Декілька лінків поспіль — і ми вже на спеціальному ортопедичному сайті, а ще через декілька секунд можемо отримати інформацію про лікаря, який зможе вилікувати захворювання. Водночас, з газет люди довідуються про те, чого раніше не знали, але що могло б їх зацікавити. Наприклад, людина захотіла прочитати якусь конкретну статтю, а закінчила читанням зовсім іншої інформації. Газета подає інформацію в ширину, а Інтернет — у глибину. Газета працює «горизонтально», а Інтернет — «вертикально». Другою важливою відмінністю є те, що в Інтернеті користувач керує журналістом, у газеті ж, навпаки, — читача скеровують. Інтернет перевернув цю ієрархію з ніг на голову. Він, безумовно, є антиавторитарним і демократичним. Газета ж є переконливо авторитарною [3].

У наш час Інтернет розвивається настільки швидко, що збільшення кількості його соціальних мереж і користувачів, зокрема, вимірюють у відсотках на місяць. Ця мережа стала частиною життя багатьох людей, надаючи їм доступ до величезних інформаційних ресурсів. Тому не дивно, що тепер започатковують свою роботу безліч електронних видань, різноманітних інформаційних агентств і корпорацій. Останніми роками Інтернет стали активно використовувати і студенти: завдяки сучасним технологіям можна створити електронну студентську газету, не потребуючи спонсорських коштів. Це вирішило одразу декілька важливих проблем саме у студентській журналістиці: пошуки коштів і спонсорів; питання свободи слова; незалежність; безперервний розвиток; використання відео- та аудіоматеріалів; реальні оцінки публікацій.

Проблема пошуку коштів на видання друкованого засобу масової інформації існувала завжди (особливо в неофіційних, незалежних газетах ВНЗ та періодичних виданнях студентських організацій, адже офіційні газети фінансує навчальний заклад). Завдяки Інтернету вдається вирішити це питання і не перейматися, що наступний номер не видрукують через відсутність грошей на папір або фарби; усе просто — можна додавати статті на сайт чи опубліковувати цілий номер у форматі pdf.

Пошуки спонсорів — завжди нелегка справа, коли не знаєш «потрібних» людей, тобто немає зв'язків. Якщо ж спонсори «знайшлися» самі, то це не гарантує виданню повної незалежності, тому дуже часто люди, які надають кошти, впливають на редакційну політику самого студентського видання.

Питання свободи слова, попри те, що цензура заборонена законодавством, усе ж може існувати в студентських виданнях, які фінансують навчальний заклад або спонсори. В електронному виданні може не бути цензури чи певних обмежень щодо тем публікацій, але завжди варто пам'ятати про професійну етику та мораль, загальноприйняті суспільні норми, адже саме в наш час у друкованих та електронних засобах масової інформації нерідко спеціально організовують справжні інформаційні війни.

Щодо незалежності, то завдяки Інтернету сучасна студентська газета може бути абсолютно незалежною від цензури, нав'язування спонсорами бачення редакційної політики й фінансово. Адже для цього необхідні лише бажання, хороші наміри та доступ до мережі.

Ще однією перевагою є те, що електронна газета розвиватиметься навіть тоді, якщо редактори і журналісти знаходяться у різних куточках країни (чи нашої планети), оскільки завжди можна підтримувати електронний зв'язок. Тільки при цьому в кожного повинен бути зв'язок з Інтернетом. Таким чином, в електронних видань є всі шанси, щоб не стати газетами-одноденками, які дуже часто з'являються і зникають у студентському середовищі.

Використання сучасних технічних засобів (наприклад, цифрового фотоапарата, диктофона) дозволяє завантажувати на газети-сайти відео- та аудіоматеріали як допоміжні до опублікованої статті матеріали, а в окремих випадках це можуть бути і речові докази, здобуті під час журналістського розслідування. Однак, завантажуючи подібні матеріали на електронне видання, варто пам'ятати про права і свободи людини, закріплені Конституцією України, а також про протиправні посягання на честь та гідність кожного.

Однією з найбільших переваг електронної газети є можливість бачити реальні оцінки опублікованих матеріалів — тепер читачі мають змогу коментувати статті й писати, про що хотіли б почитати. У кожному електронному виданні створено форуми для розмов про прочитане та критику. Така газета дає можливість створити зворотний зв'язок з читачами, чого ніколи не було в друкованих засобах масової інформації.

Переваги роботи електронних студентських газет вагомі, але є і чималі недоліки: проблема зв'язку; непостійність адрес; реєстрація. Як не прикро говорити, але не всі мають можливість під'єднатися до мережі. Звичайно, тепер можна користуватися мобільним телефоном, щоб дізнатися «найсвіжіші» новини, але таким способом передати великий шмат важливої інформації (наприклад, статтю) неможливо. Можна використовувати і безпроводний Інтернет, але він також не дуже надійний.

Непостійність адрес статей в Інтернеті — теж один із недоліків, адже важливі посилання можуть не діяти через закриття сайту чи технічні проблеми.

І що найважливіше — у Цивільному кодексі та законах «Про друковані засоби масової інформації в Україні», «Про телебачення і радіомовлення» інтернет-ресурси не визнано засобами масової інформації. Для відомих інформаційних сайтів, аудиторія яких більша, ніж у деяких друкованих видань,

створення реєстрів тільки на користь. Дбаючи про авторитет і статус, дотримуючись правових норм, вони прагнуть стати повноцінними ЗМІ [6].

Як відомо, хоча це і дуже використовуваний у наш час засіб інформації та комунікації, Інтернет водночас є і найбільшим джерелом поширення недостовірної інформації. У 2009 році Кабінет Міністрів України доручив Службі безпеки України розробити проект закону про державну реєстрацію інтернет-видань (повідомила «Українська правда»). До того ж на Службу безпеки України було покладено завдання підготувати законопроект «Про внесення змін до визначення процедури деяких законодавчих державної реєстрації актів України щодо інтернет-видань шляхом державної реєстрації надання їм статусу інтернет-видань засобів масової інформації». Термін подання його — вересень 2009 року [4]. Оскільки в офіційній пресі влади немає згадок про ухвалення цього закону, то можна зробити висновки, що його знову відклали на невизначений строк.

Попри те, що такі видання не вважають засобами масової інформації, незважаючи на їхні переваги та недоліки, уже багато редакційних колективів користується даним способом публікації своїх видань (це або сайти, або опубліковані на сайтах газети у форматах pdf). Такі газети (офіційні, неофіційні, незалежні та газети, які видають студентські організації) можна побачити в Інтернеті. Для прикладу: «Харківський університет», «Запорізький університет», «Резонанс», «Педагог», «Погляд», «Універсум», «Автодорожник», «Економіст», «СтудОБОЗ», «Nota Bene», «Дніпропетровський університет», «Пульс», «Аудиторія», «Поліграфіст», «Київський політехнік», «Авіатор», «Ярослав», «Одеський університет», «Острозька академія», «Студентська координата», «Поліграф», «Students & biology», «Неофіційна газета», «БонЖур», «Штопор», «А5», «Шара», «Студент+», «5 пара» та багато інших.

Сучасні технології спочатку значно поліпшили умови праці видавців, а тепер надають просто нереальні колись можливості. Ще не так давно навіть письменники-фантасти не придумали б подібного, але тепер це стало реаліями нашого життя, якими ми повинні з вдячністю користуватися. У наш час студенти будь-якої спеціальності можуть створити абсолютно незалежну фінансово, а також з точки зору редакційної політики газету і захищати свої права та права колег публікованим словом.

1. Асоціювання студентської журналістики: через навчання до професійного розвитку: 36. мат. Міжнар. наук.-практ. конф. — Запоріжжя: Дніпровський металург, 2008. — 152 с. 2. Гуревич С. М. Газета: вчера, сегодня, завтра: учеб. пособие для вузов / С. М. Гуревич. — М.: Аспект Пресс, 2004. 3. Дофнер М. Майбутнє журналістики / М. Дофнер. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://dialogs.org.ua/crossroad_full.php?m_id=10074. 4. Інтернет-видання будуть змушені проходити державну реєстрацію. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ipr.kiev.ua/?p=88>. 5. Мак-Льюен М. Галактика Гутенберга: Становлення людини друкованої книги. — 2-е вид., перероб. / Пер. з англ. А. А. Галушки, В. І. Постнікова. — К.: Ніка-Центр, 2008. — 392 с. 6. Свобода слова — одна з демократичних свобод, визначених Конституцією України. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://gazeta.univ.kiev.ua/?act=view&id=884>. 7. Чілачав Т. Р. Сучасні моделі редакційної діяльності та праці журналістів. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1262>.

**СОВРЕМЕННЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ В ИНФОРМАЦИОННОМ
ПРОСТРАНСТВЕ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА СТУДЕНЧЕСКУЮ ПРЕССУ**

Осуществлен сравнительный анализ печатной и электронной прессы. Описаны возможности журналистского труда в современных технических условиях, преимущества и недостатки создания студенческого электронного издания.

**MODERN POSSIBILITIES IN THE INFORMATION SPACE
AND THEIR INFLUENCE ON STUDENT PRESS**

The comparative analysis of print and electronic media. Described the possibility of journalistic work in modern technical conditions, the advantages and disadvantages of a student's electronic edition.

Стаття надійшла 06.10.2011

УДК 007:304:070:050:082.1

А. О. Бессараб

Класичний приватний університет (м. Запоріжжя)

**ПОДІЛ ПЕРІОДИЧНИХ НАУКОВИХ ФАХОВИХ
ВИДАНЬ УКРАЇНИ ЗА ЦІЛЬОВИМ ПРИЗНАЧЕННЯМ**

Проаналізовано періодичні наукові фахові видання України за цільовим призначенням. Запропоновано переглянути чинний стандарт, зокрема розширити класифікацію наукових журналів, додавши науково-виробничі та науково-інформаційні.

Періодичне наукове фахове видання, науково-теоретичне видання, науково-технічне видання, науково-практичне видання, науково-виробниче видання, науково-методичне видання, науково-інформаційне видання

Сьогодні на наукові видання, аби офіційно вони стали фаховими, оформляють пакет документів, до якого, зокрема, входить засвідчена печаткою установи-засновника копія свідоцтва про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації [7]. Проте, чи то недостатній рівень видавничої культури, чи то формальний підхід до складання документів, чи то застарілість стандартів і розбіжність у нормативних документах призводять до того, що заявлене цільове призначення подається неточно або з помилками: замість цільового призначення вказують тематичне спрямування («*Вісник невідкладної і відновної медицини*», «*Галицький лікарський вісник*», «*Гастроентерологія*», «*Журнал дерматовенерології та косметології ім. М. О. Торсуєва*», «*Клінічна фармація, фармакотерапія та медична стандартизація*» — медичне; «*Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»* — з питань економіки і бізнесу); використовують формулювання, які відсутні в стандарті («*Лаврський альманах*» — популярне, «*Європейські перспективи*» — загальнополітичне); називають науковий журнал чи збірник наукових праць навчальним («*Біологія і хімія в школі*», «*Інформація і право*»), довідковим («*Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки (Мистецькі обрії)*»), рекламним («*Ліки України*»), офіційним («*Вісник господарського судочинства*») виданням; вживають русизми («*Крымский архив. Историко-краеведческий и литературно-философский журнал*» — учебное).

На застарілість стандарту неодноразово вказували в науковій періодиці, зокрема Ф. Е. Фінклер [12]. Н. В. Зелінська відзначає, що «...запропонована у стандарті система виглядає логічнішою, аніж, наприклад, запропонований у 1974 р. Ю. Ліхтенштейном і О. Михайловим поділ наукових журналів на загальнонаукові, оглядові, галузеві, реферативні та науково-популярні. Або надто «генералізована» схема Д. Григораши, за якою до наукових журналів від-